

PASAULES
BRĪVO
LATVIEŠU

DZIESMU
DIENAS

VISBIJA, GOTLANDĒ
1979. gadā, 19. - 22. jūnijā

RĪCĪBAS KOMITEJAS ADRESE
Box 7157
S-103 88 Stockholm
Sweden

Lidingē, 1978. gada 30. dec. ^{9.} 2. Janu.

Godājamais G. Janovska kungs!

Mūsu kopējais draugs Jānis Gulbītis, pirms došanās baudīt Spānijas siltumu, man minēja par kādu Jūsu vēstuli, rakstītu kādreiz decembra vidū, ar vairākām kritiskām piezīmēm par Gotlandes dziesmu dienām, arī par dziesmu svētku rīkošanu trimdā vispār. Nezinu, vai viņš Jums ir atbildējis, bet man gribas teikt pāris vārdus. Ne jau lai taisnotos par to, ko citi slikti darījuši. Tam nebūtu nozīmes. Vairāk tādēļ, ka vienmēr esmu Jūs cienījis gan kā rakstnieku, gan kā cilvēku, jo esmu dzirdējis tikai labu par Jūsu pieķeršanos latviešu lietām. Tāpēc, manuprāt, būtu nelabi, ja Jums paliktu slikts, tādā gadījumā uz nepareiziem faktiem dibināts, ieskats par notiekošo.

Vislabāk gandrīz rakstīt, tā sakot, pa punktiem:

1. Kāpēc tieši šogad un kāpēc Gotlandē?

Ideja par Gotlandi ir Alberta Jēruma, tas jau zināms, tā radās Londonā (bet domāts jau laikam būs arī agrāk) tieši pēc dziesmu svētkiem tur. Doma bija, ka gaidīt četrus gadus būtu par ilgu, daudz kas varētu apstāties. Zviedrijā nekad svētki nav bijuši, un vienīgā vieta, kur apmešanās vietas var sagādāt lētāk nekā jebkur agrāk tas bijis, ir Gotlandē. Par Zviedrijas lielajām pilsētām labāk nerunāt.

Bet Gotlandē tas iespējams tikai priekš Jāņiem. Te nu nāk pirmā kļūda, ka Anglijas latviešiem tai laikā skolu eksāmeni. Mazliet jābrīnās, ka Alberts to neņēma vērā. Jo nekas jau nenotika tā uz reizi. Par svētku rīkošanu galīgi izšķirāties tikai novembrī, kad šinī pusē jau daudz kas bija noskaidrots.

Visumā jau lietas ar jauniešu trūkumu košos ir pilnīgi globālas (pats to redzēju Bostonā, gandrīz bail palika). Arī pēdējo reiz Straumēnos Anglijā 90% dziedātāju korī esot bijuši jau pensijas gados vai tuvu tai. Bet ja jau nu jauniešu vairs nav, un tie nedzied paši savā zemē, tad jau braucēju šinī kategorijā uz Gotlandi nav tā vai tā, un tad jau tas eksāmenu laiks vairāk ir tikai teorētisks iegansts.

2. Ir tiesa, ka dziedātājiem vienmēr maz dots (vai pat nekas), lai arī tie ir galvenie. Mēs šoreiz gribējām darīt savādāk. Apmešanās vietas skolās (un tās būs labas, ar kārtīgām gultām, pa 6-8 istabā) un 2 ēdiena reizes dienā piecām dienām apm. 1000 aktīviem dalībniekiem (galvenokārt koristi un dejotāji) mums izmaksā ap 30.000.-, t.i. pusi domātā svētku budžeta. Neliekas gan, ka kāds cits rīkotājs tā kādreiz būtu darījis. Un mēs dotu vēl, mums tāpat kā Poruka engelim, dārgo mantu nebūtu žēl, ja tikai... to būtu vairāk. Un te nu viss atkarājas no apmeklētāju skaita. Mūsu budžets izpildīsies, ja svētkos apgrozīsies ap 4 tūkstoši cilvēku. Sākumā domāju, ka latvieši Gotlandi pārpludinās (lai nu Amerikā nerunā par naudas trūkumu un dolara kursu, tās ir blēņas! Kā pats redzēju Toronto un Bostonā, kur cilvēki tūkstošiem un atkal tūkstošiem kaisīja naudu kā spaļus pa šantoniem un citiem glauniem hoteliem, tad naudas ir. Ar to, ko ģimenes tur izgāza par hoteliem vien, var aizbraukt uz Gotlandi, samaksāt ceļu un uzturēšanos, un vēl pāri paliks), bet tā nu nebūs. "Jācīnās" un dzimtenes mīlestība vairāk vārdiem jābūda, tā ir vieglāk un ērtāk. Ar to nav teikts, ka visiem ir tik labi, būs, protams, tādi, kas arī nevarēs aizbraukt. Cita starpā, dolara kurss gada laikā ir krities par 8%, ne vairāk. Un ceļa biļetes, ieejas biļetes, apmešanās vietas var samaksāt dolaros savā zemē. Lidojumi neļūs dolaros dārgāki. Cita lieta ir ar Angliju. Lai arī mārciņas kurss šodien ir, salīdzinot angļu un zviedru naudu, cēlies par 15% (Zviedriem bija divas devalvācijas)

kopš Londonas svētkiem, tad izšķirošais jau ir algu līmenis abās zemēs, un tas pie jums ir zems.

3. Ko maksās dzīve Visbijā? Lētākā apmešanās vieta skolās maksā ap 2¹/₂ dienā. Par 3.- dienā uz galvas var dzīvot dzīvokļos un vasaras mājiņās. Kur par tādu naudu ir varēts dzīvot? Kas gribēs izdot vairāk naudas (un no ASV jau vaid, ka maz glauno hoteli), varēs arī to.

Stipri dārgāks būs alus, atliek tikai dzert mazāk. Pusdienas un vakariņas, ko pārdos rīkotāju režijā (un tās nebūs sliktas), maksās 2.- Ekskursijas apkārt pa Gotlandi nebūs dārgas, braukāšana eventuālās vēlākās ekskursijās pa Zviedriju vai citur ziemeļos, ir dārga ar angļu naudu.

4. Satiksme uz Visbiju. Tas, manuprāt, ir taš amagākais jautājums. Lidojumu cenas ir jau zināmas, par tām te nerunāšu. Lētāk ir braukt ar busu, bet tas, protams, daudz nogurdinošāk, vajag arī pāris dienu vairāk laika, bet pensionāriem jau nu šī pēdējā ir diezgan. Naudas jautājums, un tas daudziem var būt neatrisināms.

5. Šodien uz apmešanās vietām ir pieteikušies ap 3000 cilvēku, ap 2600 caur dziesmu svētku organizāciju, kādi 400 Zviedrijas latvieši paši nokārtojuši sev vietas (daudzi jau pavada vasaras Gotlandē un pazīst visas iespējas). Te ieskaitīti arī aktīvie dalībnieki. Skaitļi visu laiku ir plūstoši, pieteikumi mazā straumītē joprojām ienāk. Daudzi saka, ka vismaz tikpat vēl pienāks klāt, un vēl pēdējā nedēļā nolaidīsies Stokholmā kāds pustūkstotis, kam nebūs ne dzīves vietu, ne biļetes pāri nokļūšanai uz Visbiju. Lai nu tā būtu. Vietu pietiks visiem, mēs būtu varējuši, izmantojot visas skolas un attālinoties no Visbijas, uzņemt arī 7-8 tūkst. apmeklētāju, un arī satiksmes jautājumi no Stokholmas pāri uz Visbiju tiks atrisināti. Kaut darba ar visu to ir bijis milzums.

6. Koris. Pēc šodienas ziņām kopkorī būs ap 650-700 dziedātāju. Cik tas droši? No Zviedrijas būs vismaz simts, no Vācijas ap 170-180. Tur radusies milzīga dzīvība. Minsterē 18. nov. dziedāja 120 cilvēku (50 vīrieši!, arī labs bariņš jaunu). No Austrālijas ap 50 (pavisam no Austrālijas, kopā ar Saulesjostu būs ap 400 cilvēku!), no Kanadas šmits ziņo ap 80, to starpā Zīles sievu koris 35-40 cilv. sastāvā. No ASV droši ir: Jansona koris, ap 50 galvu, Mežaraupa jaunatnes koris no austrumkrasaa, 40-50, Brusubārdis no saviem pagastiem sola 150 cilvēkus, bet rēķināsīmies ar simtu. Un mazākas grupiņas piesakās šur un tur. Un nu Anglija. Cik? Marianna Z. pēdējā vēstulē minēja, ka esot pieteikušies kādi 60. Cik tas droši un galīgi, nav nekas zināms.

Lielākās grūtības ir ar vīriem. Sievas tās labākās braucējas, tā no visām malām. Anglijā jau vīri ir, bet kautkā būtu jāpārvar augstāk minētās grūtības. Runājuši te par to esam ilgi un daudz, bet nav viegli ko izprāt. Pat ja atrastu līdzekļus kādu vīru kori "iebāzt" autobusā un atvest uz Gotlandi, rīkotājiem maksājot; kā to izdarīt, lai atkal citi nejustos apietī? Cilvēki jau ir tik jūtīgi arī pret to, un sajūt to kā lielu netaisnību, ja kādam atsevišķam palīdz un tieši viņam nē. Un sava daļa taisnības ir visiem.

6. Jānis G. minēja arī, ka Jūs rakstot, itkā klīstot baumas, ka Gotlandē kopkora koncerta pat nebūšot, dziedāšot pie ugunskuriem jūrmalā. Ugunskuri jūrmalā, un arī dziedāšana pie tiem, būs Jāņuvakarā. Bet kopkora koncerts notiks svētku estrādē, un kopkorim piecas lielas dziesmas (Tēviņa, Beverīna u.c.) arī atklāšanas koncertā, arī vīru korim tur divas. Ticiet man, Janovska kungs, ka šoreiz par dziedātājiem esam domājuši vispirms un gribam būt godīgi un devīgi līdz pēdējam. Jau ar to, ko esam apņēmušies, esam uzņēmušies lielu risku. Taču ceram, ka viss labi beigsies.

Ar laba vēlējumiem Jaunajā gadā!

Jānis Ritums

x) Un ir jau arī atvērta joma dabūšanas grūtības. Bet rīkojot "pasauks" mērkus, no tām nevar izvairīties. Austrālijai svētki iekrit ziemā, skolas pilnā spēkā, Vācijai arī būtu labāk vēlāk - bet tad Gotlandē nav kur palikt un tā viss sākas no gala.